

3 0 JUL 2002

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

II. volebné obdobie

Číslo: 831/2002-sekr.

1660

Z á k o n

z 10. júla 2002, ktorým sa mení zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, vrátený prezidentom Slovenskej republiky na opätovné prerokovanie Národnou radou Slovenskej republiky

---

Materiál obsahuje:

1. List prezidenta Slovenskej republiky z 29. júla 2002 č. KP 704/2002
2. Rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky z 29. júla 2002 o vrátení zákona
3. Schválený zákon z 10. júla 2002

Bratislava júl 2002

Prezident Slovenskej republiky

Bratislava 29. júla 2002

Číslo: KP 704 /2002

Vážený pán predseda,

podľa čl. 102 ods. 1 písm. o) Ústavy Slovenskej republiky vraciam Národnej rade Slovenskej republiky zákon z 10. júla 2002, ktorým sa mení zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

Vzhľadom na nespornosť dôvodov na vrátenie zákona vyjadrených v rozhodnutí, moja osobná účasť na schôdzi Národnej rady Slovenskej republiky nie je, podľa môjho názoru, nevyhnutná. Dovoľujem si Vás, vážený pán predseda, požiadať o doručenie môjho písomného rozhodnutia o vrátení zákona všetkým poslancom a o prerokovanie zákona v Národnej rade Slovenskej republiky bez mojej prítomnosti.

Vrátenie zákona odôvodní vo výboroch Národnej rady Slovenskej republiky JUDr. Mária Dreninová, generálna riaditeľka sekcie legislatívy mojej kancelárie.

S pozdravom

Vážený pán
Jozef Migaš
predseda Národnej rady
Slovenskej republiky

Bratislava

SEKRETARIÁT PREDSEDU NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY	
Došlo:	30-07-2002
Číslo:	831/2002
Predchádzajúce číslo:	Prílohy:

Prezident Slovenskej republiky

Číslo: KP 704 /2002

ROZHODNUTIE
prezidenta Slovenskej republiky

o vrátení zákona z 10. júla 2002, ktorým sa mení zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov

Predkladá:

Rudolf Schuster
prezident Slovenskej republiky

Bratislava 29. júla 2002

Na rokovanie
Národnej rady Slovenskej republiky

I

Podľa čl. 102 ods. 1 písm. o) Ústavy Slovenskej republiky vraciam Národnej rade Slovenskej republiky zákon z 10. júla 2002, ktorým sa mení zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

Navrhujem, aby Národná rada Slovenskej republiky pri opätovnom prerokovaní zákon neprijala ako celok.

II

Zákonom z 10. júla 2002, ktorým sa mení zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, sa novelizuje § 261. Podľa tohto ustanovenia kto verejne prejavuje sympatie k fašizmu, komunizmu alebo k inému podobnému hnutiu uvedenému v § 260 alebo verejne popiera, spochybňuje, schvaľuje alebo sa snaží ospravedlniť zločiny fašizmu, komunizmu alebo iného podobného hnutia uvedeného v § 260, potresce sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

Ustanovenie § 261 je zaradené pod spoločný nadpis skutkových podstát trestných činov proti ľudskosti, ktorý znie: „Podpora a propagácia hnutí smerujúcich k potlačeniu práv a slobôd občanov“.

Trestného činu podpory a propagácie hnutí smerujúcich k potlačeniu práv a slobôd občanov podľa § 260 ods. 1 sa dopustí ten, kto podporuje alebo propaguje hnutie, ktoré preukázateľne smeruje k potlačeniu práv a slobôd občanov alebo hlása národnostnú, rasovú, triednu alebo náboženskú zášť.

Trestného činu podpory a propagácie hnutí smerujúcich k potlačeniu práv a slobôd občanov sa podľa platného § 261 dopustí ten, kto verejne prejavuje sympatie k fašizmu alebo k inému podobnému hnutiu uvedenému v § 260, teda k hnutiu, ktoré preukázateľne smeruje k potláčaniu práv a slobôd občanov. Podľa novelizovaného znenia § 261 sa na roveň fašizmu a iného podobného hnutia uvedeného v § 260, teda hnutia, ktoré preukázateľne smeruje k potlačeniu práv a slobôd občanov, ustanovuje komunizmus, ako aj verejné popieranie, spochybňovanie, schvaľovanie alebo snaha ospravedlniť zločiny fašizmu, komunizmu alebo iného podobného hnutia uvedeného v § 260, teda hnutia, ktoré preukázateľne smeruje k potlačeniu práv a slobôd občanov.

Novela § 261 Trestného zákona ustanovuje trestnoprávnu zodpovednosť za

- a) verejné prejavovanie sympatií k fašizmu, komunizmu alebo k inému podobnému hnutiu uvedenému v § 260 Trestného zákona a
- b) verejné popieranie, spochybňovanie, schvaľovanie alebo snahu ospravedlniť zločiny fašizmu, komunizmu alebo iného podobného hnutia uvedeného v § 260 Trestného zákona.

Novelizované znenie § 261 má právne nedostatky, pretože § 261 je subsidiárnej povahy vo vzťahu k § 260. V platnom znení § 260 nie je komunizmus automaticky zaradený medzi hnutia, ktoré preukázateľne smerujú k potlačeniu práv a slobôd občanov alebo hlásajú národnostnú, rasovú, triednu alebo náboženskú zášť. Preto ani v novelizovanom znení § 261 nemôže byť verejné prejavovanie sympatií ku komunizmu alebo verejné popieranie, spochybňovanie, schvaľovanie alebo snaha ospravedlniť zločiny komunizmu automaticky zaradené medzi hnutia, ktoré preukázateľne smerujú k potlačeniu práv a slobôd občanov alebo hlásajú národnostnú, rasovú, triednu alebo náboženskú zášť.

Okrem toho, čo je podstatný dôvod na odmietnutie znenia novelizovaného § 261, je moja pochybnosť o súlade tohto ustanovenia s čl. 1 ods. 1, s čl. 26 ods. 1, 2 prvou vetou a odsekom 4, s čl. 29 ods. 2 a 3 a s čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), s čl. 2 ods. 2 a 3 a s čl. 4 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd vyhlásenej ústavným zákonom č. 23/1991 Zb. (ďalej len „Listina“), ktorá je podľa čl. 152 ústavy súčasťou nášho právneho poriadku, s čl. 19 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a s čl. 10 prvým bodom prvou vetou a druhým bodom Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Slovenská republika je podľa čl. 1 ods. 1 ústavy zvrchovaný, demokratický a právny štát. Atribútom právneho štátu je aj právna istota. Z nej vyplýva požiadavka, aby príkazy a zákazy boli v zákone upravené tak, aby nevznikali pochybnosti o základnom obsahu právnej normy.

Podľa čl. 49 ústavy len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie.

Skutkovou podstatou trestného činu podľa § 260 ods. 1 a § 261 sa zaoberal aj nález Ústavného súdu Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky zo 4. septembra 1992 uverejnený v čiastke 93/1992 Zb. (sp. zn. Pl. ÚS 5/92).

V odôvodnení tohto nálezu Ústavného súdu ČSFR sa okrem iného uvádza:

- a) Ustanovenia čl. 2 ods. 2 a čl. 4 ods. 1 a 2 Listiny spolu s druhým odsekom preambuly vyjadrujú princípy právneho štátu. Z nich vyplýva aj princíp právnej istoty. Obidva princípy požadujú, aby príkazy a zákazy boli v zákone upravené tak, aby nevznikli pochybnosti o zákonomnom obsahu právnej normy.
- b) Skutkové znaky trestného činu musí zákon ustanoviť tak, aby štátne orgány, ktoré o trestnom čine rozhodujú, konali voči obvinenému iba v prípade a spôsobom, ktorý upravuje zákon a neprekročili medze ustanovené zákonom. To znamená, že skutkové znaky trestného činu musí zákon ustanoviť s potrebnou presnosťou.
- c) Jadrom problematiky je teda požiadavka, aby Trestný zákon postihoval podporu alebo propagáciu komunistického hnutia iba vtedy, ak hnutie hlása alebo svojím programom, uznávaním doktríny alebo konkrétnym činom je zamerané na potlačanie práv a slobôd občanov alebo na prejavy vystupňovanej nenávisť (zášť) popísané v posudzovanom ustanovení. Takým zameraním alebo prejavom je najmä program, doktrína alebo snaha uchopiť moc násilím, po akomkoľvek získaní moci vylúčiť slobodné voľby, uznávanie učenia o diktatúre proletariátu (ktoré sa doposiaľ namiesto diktatúry triedy vždy prejavilo ako diktatúra politickej strany, presnejšie vládnucej špičky tejto strany), teória alebo prax vedúcej úlohy jednej politickej strany atď. Niet však dôvodu samotné učenie o beztriednej spoločnosti, ak by bolo sprevádzané snahou dosiahnuť uvedený cieľ demokratickou cestou a po jeho dosiahnutí uchovať demokraciu a politickú pluralitu, trestnoprávne postihovať. Bránili by tomu ustanovenia čl. 17 Listiny a čl. 19 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach. Pritom nie je úlohou Ústavného súdu, aby skúmal, či také ciele a takým spôsobom vôbec možno dosiahnuť, resp. či uvedené učenie by ešte bolo komunistické.
- d) Zákon má zabezpečiť, aby sa podpora a propagácia komunistického hnutia trestnoprávne postihovala iba vtedy, ak uvedené hnutie smeruje k potlačeniu práv a slobôd občanov, alebo hlása národnostnú, rasovú, triednu alebo náboženskú zášť.

Treba tiež uviesť, že podľa § 67a písm. a) Trestného zákona uplynutím premlčacej doby nezaniká trestnosť trestných činov uvedených v desiatej hlave

teda trestných činov proti ľudskosti, s výnimkou trestného činu podľa § 261. Podľa § 68a Trestného zákona výkon trestu uloženého pre trestné činy uvedené v § 67a, sa nepremlčuje. Z uvedeného vyplýva, že trestný čin podľa § 261 je jediným trestným činom proti ľudskosti podľa desiatej hlavy osobitnej časti Trestného zákona, ktorého trestnosť zaniká uplynutím premlčacej doby a premlčuje sa aj výkon trestu uloženého za jeho spáchanie.

Záverom treba uviesť, že schválené znenie § 261 Trestného zákona môže viesť k prípadnému spochybneniu výsledkov volieb. Podľa § 63 ods. 1 písm. a) a b) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov môže Ústavný súd Slovenskej republiky vyhlásiť voľby za neplatné alebo zrušiť napadnutý výsledok volieb na základe sťažnosti pre neústavnosť alebo nezákonnosť volieb do Národnej rady Slovenskej republiky alebo proti výsledku volieb, ktorú podľa § 59 ods. 1 a 2 tohto zákona je aktívne legitimovaný podať okrem navrhovateľov uvedených v § 18 ods. 1 písm. a) až e) aj politická strana, ktorá sa na voľbách zúčastnila, 10% oprávnených voličov volebného obvodu, alebo kandidát, ktorý získal vo volebnom obvode najmenej 10% voličov. Sťažnosť proti výsledku volieb do Národnej rady Slovenskej republiky môže podať aj protikandidát, ktorý získal aspoň 10% hlasov. Sťažnosť môže podať aj najmenej 10% voličov príslušného volebného obvodu.

Komunistická strana Slovenska je politickou stranou založenou v súlade so zákonom č. 424/1991 Zb. o združovaní v politických stranách a v politických hnutiach v znení neskorších predpisov. Táto strana nebola doteraz zrušená rozhodnutím súdu o jej rozpustení podľa § 13 ods. 1 písm. b) zákona č. 424/1991 Zb., ani jej činnosť nebola pozastavená podľa § 14 ods. 1 tohto zákona. Komunistická strana Slovenska doručila kandidátnu listinu zapisovateľovi Ústrednej volebnej komisie v súlade s § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1990 Zb. o voľbách do Slovenskej národnej rady v znení neskorších predpisov a Ústredná volebná komisia zaregistrovala jej kandidátnu listinu podľa § 19 ods. 1 tohto zákona.

Ak nadobudne účinnosť ustanovenie § 261 Trestného zákona, volebná kampaň aj voľby budú poznačené možnosťou trestného postihu za verejné prejavovanie sympatií ku komunizmu. Podľa § 89 ods. 3 Trestného zákona je trestný čin spáchaný verejne, ak je spáchaný obsahom tlačoviny alebo rozširovaním spisu, filmom, rozhlasom, televíziou alebo iným obdobne účinným spôsobom alebo pred viac ako dvoma osobami súčasne prítomnými. Volebná kampaň a voľby poznačené možnosťou trestného postihu za verejné prejavovanie sympatií k jednej z politických strán, ktoré sa zúčastňujú na voľbách spochybňujú naplnenie čl. 31 ústavy, podľa ktorého zákonná úprava

všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

III

V nadväznosti na dôvody uvedené v časti II navrhujem, aby Národná rada Slovenskej republiky pri opätovnom prerokovaní zákon z 10. júla 2002, ktorým sa mení zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, neprijala ako celok.

Bratislava 29. júla 2002

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ZÁKON

z 10. júla 2002,

ktorým sa mení zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

Čl. I

“Zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení zákona č. 120/1962 Zb., zákona č. 53/1963 Zb., zákona č. 184/1964 Zb., zákona č. 56/1965 Zb., zákona č. 81/1966 Zb., zákona č. 148/1969 Zb., zákona č. 45/1973 Zb., zákona č. 43/1980 Zb., zákonného opatrenia Predsedníctva Federálneho zhromaždenia Československej socialistickej republiky č. 10/1989 Zb., zákona č. 159/1989 Zb., zákona č. 47/1990 Zb., zákona č. 84/1990 Zb., zákona č. 175/1990 Zb., zákona č. 457/1990 Zb., zákona č. 545/1990 Zb., zákona č. 490/1991 Zb., zákona č. 557/1991 Zb., zákona č. 60/1992 Zb., nálezu Ústavného súdu Českej a Slovenskej Federatívnej republiky zo 4. septembra 1992 uverejneného v čiastke 93/1992 Zb., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 177/1993 Z.z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 248/1994 Z.z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 102/1995 Z.z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z.z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 100/1996 Z.z., zákona č. 13/1998 Z.z., zákona č. 129/1998 Z.z., zákona č. 10/1999 Z.z., zákona č. 183/1999 Z.z., zákona č. 399/2000 Z.z., zákona č. 253/2001 Z.z., zákona 485/2001 Z.z. a zákona č. 237/2000 Z.z. sa mení takto:”

§ 261 znie:

“§261

Kto verejne prejavuje sympatie k fašizmu, komunizmu alebo k inému podobnému hnutiu uvedenému v § 260 alebo verejne popiera, spochybňuje, schvaľuje alebo sa snaží

ospravedlniť zločiny fašizmu, komunizmu alebo iného podobného hnutia uvedeného v § 260, potrese sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky."

Čl. II

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. septembra 2002.

prezident Slovenskej republiky

predseda Národnej rady Slovenskej republiky

predseda vlády Slovenskej republiky

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

II. volebné obdobie

Číslo: 831/2002- sekr.

1660a

I n f o r m á c i a

o rokovaní výborov Národnej rady Slovenskej republiky o zákone z 10. júla 2002, ktorým sa mení zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, vrátenom prezidentom Slovenskej republiky na opätovné prerokovanie Národnou radou Slovenskej republiky (tlač 1660) v druhom čítaní

I.

Zákon z 10. júla 2002, ktorým sa mení zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, vrátený prezidentom Slovenskej republiky na opätovné prerokovanie Národnou radou Slovenskej republiky (tlač 1660) pridelil predseda Národnej rady Slovenskej republiky svojím rozhodnutím č. 1855 z 31. júla 2002 na prerokovanie týmto výborom Národnej rady Slovenskej republiky:

- **Ústavnoprávnemu výboru Národnej rady Slovenskej republiky a**
- **Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre ľudské práva a národnosti.**

Zároveň určil k predmetnému zákonu ako **gestorský výbor Ústavnoprávny výbor** Národnej rady Slovenskej republiky.

Ústavnoprávny výbor Národnej rady Slovenskej republiky rokoval 19. augusta 2002. Neprijal uznesenie, nakoľko návrh **zákon neschváliť** nezískal potrebnú nadpolovičnú väčšinu všetkých poslancov v súlade s § 52 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z.z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a čl. 84 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

Výbor Národnej rady Slovenskej republiky **pre ľudské práva a národnosti** neprerokoval predmetný zákon z dôvodu, že 19. augusta 2002 **nebol uznášaniaschopný**.

II.

Gestorský výbor rokoval o **spoločnej správe** k zákonu z 10. júla 2002, ktorým sa mení **zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon** v znení neskorších predpisov, vrátenému prezidentom Slovenskej republiky na opätovné prerokovanie Národnou radou Slovenskej republiky (tlač 1660) 19. augusta 2002. **Spoločnú správu, s odporúčaním zákon neschváliť, neschválil.**

Uznesením zo 16. 8. 2002 číslo 1106 **poveril poslanca Ivana Gašparoviča**, aby v súlade s § 80 a podľa § 90 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov **plnil úlohu spravodajcu a informoval** Národnú radu Slovenskej republiky na 63. schôdzi **o výsledku rokovania výborov.**

Bratislava 19. augusta 2002

Ladislav Orosz v.r.
predseda Ústavnoprávneho výboru
Národnej rady Slovenskej republiky